

35354 – Vereenvoudiging grondslagen bekostiging vo- scholen

Aandachtspunten vanuit VOS/ABB

Dit wetsvoorstel is het product van een lang traject. De waardering van VOS/ABB gaat uit naar de partijen die hier lang mee bezig zijn geweest. Zij hebben gedurende het proces onder meer goed geluisterd naar suggesties vanuit het veld en ze hebben naar passende oplossingen gezocht voor ongewenste herverdeeleffecten. Hiermee zijn de doelstellingen van dit wetsvoorstel gehaald en zijn ook de herverdeeleffecten op macroniveau acceptabel.

Vanuit de bril van de bekostiging bezien, is over dit wetsvoorstel dus heel weinig op te merken: alleen maar positieve herverdeeleffecten zijn niet mogelijk, noch dat de bekostigingsbedragen overal op eenzelfde manier gunstig uitpakken. Dit voorstel zorgt er vooral voor dat besturen in hun bedrijfsvoering adequaat aan de voorkant kunnen berekenen welk bedrag hun toekomt, waardoor ze tijdig voorzienbaar hun begrotingsproces in kunnen gaan.

Wanneer we echter een andere bril opzetten, zijn we veel minder lovend. VOS/ABB wenst een voortgezet onderwijs dat minder segregierend werkt op onderwijsniveau dan nu het geval is. In het kader van gelijke kansen voor ieder kind willen we af van de vroegselectie en pleit VOS/ABB voor brede brugklassen en brede scholengemeenschappen op unilocaties. Met deze bril bekeken, zorgt dit wetsvoorstel mogelijk voor een verslechtering ten opzichte van de huidige wet. En dat kan niet de bedoeling zijn! VOS/ABB constateert dat in de totstandkoming van dit wetsvoorstel pas op het laatste moment is nagedacht over de mogelijke negatieve gevolgen voor de kansengelijkheid.

In onze bijdrage zullen we eerst de positieve aspecten van dit wetsvoorstel benoemen. Daarna geven we onze aandachtspunten weer, waarna we deze zullen duiden. Tot slot doen wij een voorstel tot een oplossingsrichting.

Positieve punten:

- Het is daadwerkelijk een vereenvoudiging en dat is nodig ook. Dit doel is met vlag en wimpel gehaald;
- VOS/ABB is van mening dat dit voorstel ervoor zorgt dat het gesprek vooraf en achteraf over de besteding van de middelen met stakeholders, bijvoorbeeld GMR, beter zal verlopen;
- Dit voorstel zorgt voor een bekostiging die minder sturend is ten aanzien van de besteding, zodat een bestuur makkelijker zelf kan bepalen waar het geld het beste tot zijn recht komt om kwaliteit te maximaliseren (met medeneming van RvT/GMR);
- Dit voorstel is gunstiger voor een gedegen interne bedrijfsvoering ter zake de inkomsten; dit voorstel doet meer recht (vergeleken met de huidige systematiek) aan de kostenverschillen in opleidingen door een verschil in een bedrag per leerling tussen bovenbouw VBO en Praktijkonderwijs enerzijds en de andere schoolniveaus anderzijds;
- Het extra bedrag voor de bovenbouwleerlingen van de gemengde leerweg is passend; specifieke regelingen, zoals de Randstadmiddelen functiemix, prestatiebox en leerplusarrangement vallen hierbuiten;
- Geïsoleerde scholen in krimpgebieden kunnen aanspraak maken op een extra bedrag om zo de instandhouding te bevorderen.

Negatieve punten:

- Dit voorstel maakt kansenongelijkheid nog groter;
- Dit voorstel leidt tot meer segregatie;
- Dit voorstel biedt geen stimulans voor bredere brugklassen of brede scholengemeenschappen;
- Dit voorstel maakt bedrijfsvoering belangrijker dan onderwijskwaliteit in brede zin.
- Dit voorstel kan de kwaliteit van het onderwijs negatief beïnvloeden.

Duiding van de negatieve kwaliteitsaspecten:

De oude bekostigingssystematiek ging uit van een stimulans voor brede scholengemeenschappen (via een hogere vaste voet in de bekostiging) vanuit kwalitatief oogpunt (zie [hier](#)). Dit is vanuit het oogpunt van kansengelijkheid via de mogelijkheid van opstroom/doorstroom en latere selectiemogelijkheden zeer gewenst. Er is onderzoek te over om daarvan de kwalitatieve positieve effecten te tonen en te benadrukken. Er is het afgelopen decennium in de grote steden mede onder druk van ouders al een trend zichtbaar naar het aanbieden van voortgezet onderwijs in categorale scholen. Dit wetsvoorstel stimuleert deze ontwikkeling en geeft geen enkele financiële prikkel om het onderwijs juist niet categoriaal aan te pakken. Dit is een zeer onwenselijke situatie die we met elkaar écht moeten zien te voorkomen.

Oplossingsrichtingen:

- Bouw een financiële stimulans in wanneer er meer opleidingen op 1 locatie worden aangeboden:
 - o hoe meer opleidingen op 1 adres, hoe hoger het bedrag per leerling, óf
 - o hoe meer opleidingen, hoe hoger de vaste voet, waarbij het adres leidend is, niet hetzelfde brinnummer zoals nu.
- Maak een financiële stimulans wanneer meer dan 1 school op 1 adres samenwerken voor het aanbod van meerdere opleidingen ten behoeve van de latere selectie en/of brede brugklassen. Dit werkt ook stimulerend ten aanzien van het project regionale samenwerking.

VOS/ABB is voor een vereenvoudiging van de bekostiging en steunt dat doel van harte. De voorgestelde wetswijziging moet echter niet leiden tot vergroting van belangwekkende problemen in ons onderwijs. In dit geval kiezen wij nadrukkelijk voor het tegengaan van segregatie. En het huidige wetsvoorstel werkt dat juist (onbedoeld) in de hand.

VOS/ABB vraagt uw aandacht om het vorenstaande mee te nemen in uw inbreng en vragen te stellen over de negatieve uitwerkingen van dit wetsvoorstel en zo mogelijk wijzigingsvoorstellen te doen waarmee naast de vereenvoudiging van de bekostiging ook de kansengelijkheid bevorderd wordt en verdere segregatie wordt tegengegaan.

VOS/ABB verwijst voor de onderbouwing van ons betoog graag naar onderstaande publicaties, waarbij we opmerken dat deze onderbouwing allerminst uitputtend is:

- <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2019/02/22/doorgeschooten-differentiatie-onderwijs>

- <https://www.nro.nl/kennisrotondevragenopeenrij/latere-overgang-po-vo/>
- <https://www.nro.nl/wp-content/uploads/2016/03/Eindrapport-405-14-402-project-1-Reviewstudie-naar-de-po-vo-en-de-vmbo-mbo-overgang.pdf>
- <https://www.onderwijsraad.nl/binaries/onderwijsraad/documenten/adviezen/2010/03/08/vroeg-of-laat/vroeg-of-laat.pdf>
- <https://www.nro.nl/kennisrotondevragenopeenrij/zorgt-brede-brugklas-effectieve-selectie/>
- <https://www.cpb.nl/publicatie/het-effect-van-vroege-selectie-op-de-deelname-aan-en-het-afronden-van-het-hoger-onderwijs>
- <http://pedagogischestudien.nl/search?identificer=616769> De invloed van het verkorten van de heterogene brugperiode op leerprestaties, burgerschap, en motivatie: een quasi-experimentele case study
- <http://hermanvandewerfhorst.socsci.uva.nl/index.php/2018/06/15/132/> Over de negatieve effecten van vroege selectie
- Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid 2015: 'Naar een lerende economie: investeren in het verdienmodel van Nederland', zie bijvoorbeeld vanaf p. 278.
- https://sardes.nl/pathtoimg.php?id=3405&image=ss25_kansen_creeren.pdf
- <https://slo.nl/publish/pages/2964/langer-gemeenschappelijk-onderwijs.pdf>
- https://newsroom.didactiefonline.nl/uploads/def%20TBU19_BOEK_Gelijke%20kansen%20165x240%20ZW_BW%201e%20druk_DIGITAAL_DEF.pdf
- <http://hermanvandewerfhorst.socsci.uva.nl/wp-content/uploads/2019/01/ESB2018.pdf>
- <https://www.socialevraagstukken.nl/differentiatie-in-het-onderwijs-vergroot-kansenongelijkheid/>
- De Staat van het onderwijs, in ieder geval de jaargangen 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 gaan allemaal in op de negatieve gevolgen van kansenongelijkheid en/of segregatie.